

Žoao Reiš

**PREVODIOČEVA
VERENICA**

sa portugalskog prevela i obradila:
Jelena Žugić

RIO
MAGNUS

Ani.

1

Moj povratak je tužan, kiša pada bez prestanka, proturam ruku kroz prozor, tramvaj se gega, neko pretrčava preko šina, čujem vrisku i psovke, ovaj me narod smara, prinosim šaku licu, nepristojno obilno je mokro, žena koja sedi ispred mene se okreće, ništa drugo ni ne može učiniti, lice mi je vlažno, možda je nepristojno namokriti lice tako niotkuda, pred gospođom koju ne poznajete, ništa o tome ne znam, tramvaj ponovo daje gas, na ulici žena koja tegli mrežaste cegere rukama podiže slomljeni kišobran, dok kiša udara kao zvečka, voleo bih da vozač tramvaja preuzme odgovornost za polomljen kišobran, mogao bi lepo i da plati opravku, tako glasno vrišti da je čujem i nakon što smo nastavili, nema sumnje, očigledno je ko je u pravu, nije ona kriva, a ako uzmemo da slučajnost nije krivac za ovu nesreću morali bismo okriviti tramvajdžiju, taj bednik nije na vreme zakočio, taj nikogović, pokvarenjak jedan, da on prodaje karte potkradao bi slepce bez ikakvog uestezanja, ne priznaje svoje greške, bandit.

Međutim, tramvaj nastavlja dalje, bandit vozi, to je istina, kiša ne jenjava, tužan sam, otišao sam do pristaništa i to mi nije donelo olakšanje, težina u stomaku još je veća, ženica do mene ima veoma privlačan nosić, imam želju

da ga zagolicam, da, kao rotkvica je, kako bih voleo da ga gricnem, da čujem kako krcka među mojim zubima, milina, divota, bi li joj smetalo ako pokušam, verovatno bi, a možda i ne bi, pljuvačka mi se skuplja u ustima, uvek sam imao taj problem, previše balavim, ona se ponovo okrenula licem prema meni, prava je gospođa, iz profila nosić je i dalje dražesna rotkvica, ali, pobogu, sve je to tako razvratno, bez sumnje, šta to radim ako se naginjem i gotovo joj dodirujem kolena, poluotvorenih usta, klippan, baš sam prava budala! Takvim ženama ne treba prilaziti na tako sirov način, razjapljenih usta, dok pljuvačka klizi niz bradu, kakav tip, kakva drskost nekoga ko se na takav način predstavlja jednoj dami, ovakve žene ne bi trebalo ni da se voze tramvajem, ne, trebalo bi samo da se vozikaju oko u kočijama sa najlepšim konjima, ili na onim motorizovanim vozilima kojih je u gradu sve više, koji prekrivaju gnusnim dimom svojih izduvnih gasova ugodan miris čizama za jahanje, bez tih mirisa, kako bih se mogao setiti da sam toliko meseci proveo u kući svoje bake, s obzirom na brzinu progressa ubrzo će postati nemoguće setiti se svega toga, vidite, ovakve žene su u svom pravom ambijentu tek kada njihov vozač doda gas u krivini da bi ih odvezao u pozorište, u operu, otvaraju im vrata, profesionalni kavaljeri, to je istinska prefinjenost, te gospođe graciozno hodaju, penju se uz stepenice pozorišta obasute laskanjem, svežnjevima lovorika, ne bi trebalo da se oslanjaju na druge putnike, da premeštaju težinu sa jedne noge na drugu, kakvo mučenje, kesa žene se otvara, beli luk se prosipa po podu tramvaja, nemirni bezubi dečacić se smeje, ne stidi se tih usta, deran se smeje luku koji se kotrlja po podu, žena pokušava da ga uhvati, ne uspeva da se izmigolji iz zapaha znoja onih koji

zauzimaju mesta uz prolaz, sramota, potpuni skandal šta se sve ovo zbiva u javnom prevozu, niko da se udostoji da pokupi ženi luk, ja bih lično to učinio da nije rizika da će moj gest pogrešno protumačiti, otvorena usta puna pljuvačke su već previše, šta bi pomislili ostali putnici kad bih se još i sagao da joj pomognem, gledajući je licem u lice, možda čak i gricnuvši njen nosić-rotkvicu, šteta, bez sumnje, ostavio bih i ponos po strani i pomogao bih joj, međutim tako bih joj umrljao čast pred ovim neotesancima, klipan se i dalje smeje, njegovo lice je od one vrste da pobuđuje nasilne želje samo li ga pogledate, obasuo bih ga precizno usmerenim udarcima, glupan mali, kladim se da lepi sline za unutrašnjost školske klupe, govedo jedno, varvarin, ne, ne mogu pomoći gospođi, društvo jednostavno ne razume nesebičnu pomoć i previše sam tužan da bih reagovao, smožden sam od kada sam se vratio iz pristaništa gde sam je gledao kako odlazi.

Brod je otplovio, ona se nije pozdravila, ni reči, ni pokreta, da nije zaboravila, naravno, takvo ponašanje sasvim je normalno, ne ide se na takva putovanja svaki dan, teško je ukrcati se u takvim uslovima, po ovakvom vremenu, da, ničeg čudnog u tome nema, kako je mogla da podigne ruku i mahne mi ako je vetar bio tako jak da je jedva držala kišobran dok se pela, a za njom toliki putnici, užurbani, nezainteresovani za rastanke? Da, kako? Ipak, pošto na takve stvari mislim kada nemam šta da učinim, kada ne mogu čak ni da pomognem ženi i pokupim luk, možda nije uspela, dođavola, da nije kratkovida ili možda prosto trapava? Ili nešto još gore, možda je pokušavala da održi situaciju još duže neizdrživom, samo da bi se igrala, da bi dodirivala stopala putnika? Kakva izopačenost, ovaj

tramvaj pun je pravih životinja, pa to je groteskno, taj dečak ne zatvara svoja bezuba usta, smeje se kao idiot, a ova žena četvoronoške se kreće po podu, za lukom koji nikako da dosegne, Bože gospode, kako mogu biti uvučen u ovu zversku jazbinu, ko zna koga li još tu ima, trebalo bi odmah da pritisnem taster i izađem, da prepričam situaciju tramvajdžiji, ali kako, ako je i on grdoba od najgore vrste, jedan uništitelj kišobrana niskih strasti, naravno, kako bih mogao da očekujem da se nađem među civilizovanim ljudima kada je sam vozač zver, kakvo mučeništvo, ne nameravam da okrećem glavu i vidim šta me okružuje, strahujem od onog što bih mogao ugledati, da ne lije kao iz kabla već bih izašao, dobro bi mi došlo malo šetnje, da zaboravim na tugu rastanka, da mi je bar mahnula, uputila mi osmeh ili poslala poljubac vrhovima prstiju, ah, bio bih srećniji, ne bih morao da gledam ovaj tužni prizor, ovaj crikus nakaza.

Ipak, ne odolevam, možda ću se kasnije pokajati, ali nešto me primorava da okrenem glavu, možda je to mahnit gest, ne znam imam li još vlast nad sopstvenim telom, zbog nekog u ovom tramvaju mogao bih sići s uma, nisam neko ko veruje u bajke, pa ipak, određene neobjašnjive pojave zbivaju se previše često da bismo na njih gledali kao na slučajnosti, to su izuzetni događaji, oni nas zasene, iznenadne nesreće, bolesti svih vrsta, bog zna odakle dolaze, bilo kako bilo okrećem glavu, prokleti deran i dalje je zacenjen, čemu li se toliko smeje, da li se to smeje meni a ne ženi koja i dalje na sve četiri traži svoj luk, ceger se sve više otvara, već vidim još jedan luk kako se ljulja u skladu sa pokretima tramvaja, putnika ne manjka, kapacitet nije sasvim pun ali još koji putnik i biće, zašto, Bože,

zašto moram da okrenem glavu, eno je tamo, starica sa golemom bradavicom, užasno, primećuje se i podbradak, mora da dolazi sa sela, jer ovde već toga nema, kakva tuga, mora da nema kćer koja bi joj objasnila u kakvom se to stanju predstavlja drugima, starica se osmehuje, kao da samo što nije otvorila usta da ispusti kikot, možda je za sve kriv taj idiotski dečak, taj golobradi neotesani riđan, sedi i dalje kraj nje i ne progovara, gospođo, recite mu da zatvori ta usta, da začepi tu gubicu s grimasom, izbegavam pogled starice pred sobom, možda bi mogla poželeti da sa mnom započne razgovor, nisam u najboljem stanju za to, rasparčan sam, istrošen, gotovo je sa mnom, šta li će sa mojim životom biti od sada, ona je otišla brodom, ne zna se datum njenog povratka, rekla je da ne želi više da me vidi, videćemo hoće li tako biti, bila je nezadovoljna, život nije lak, ja to prvi priznajem, moram da smislim neko rešenje, da se dobro zamislim, ali zarad toga bilo bi neophodno izaći iz ovog tramvaja, putovanju nema kraja, ove grozne vremenske prilike su ga samo odužile, kiša lije bez prestanka, primoravam sebe da okrenem lice ka prozoru, nekoliko kapljica mi pada na rame, stresam ih, dugo su se tu taložile, rasejan sam, ova prokleta žena nikako da dohvati beli luk, sada trči za crnim, osećam poriv da viknem nepovezane reči, uvrede!, jedva se suzdržavam, putnici većinom ne razgovaraju u tramvaju, čudno je to, uglavnom nije tako, možda su zbog kiše melanholični, neverovatno kako voda i vatra mogu proizvesti tako slične efekte iako jedno drugo poništavaju, fascinacija koju osećamo pred ugodnim plamenom ne razlikuje se mnogo od slatkog osećaja koji imamo kada kiša dobuje po prozoru, a nebo je sivo, neprozirno, i zalazak sunca crven kao vatra

ne zaostaje za tim, osećam potrebu da protegnem ruku i uhvatim kapi koje sipe, one su iglice koje prodiru u moju kožu kroz majušne pore, tako majušne da ih ni ne vidim, kako bih voleo da otvorim usta i progutam kišu, sa glavom izbačenom kroz prozor, okrenutom ka oblacima, dajte mi da pijem, ovoliko pljuvačke isušuje čoveka iznutra, kakva dosada, ovaj tramvaj kao da se ne kreće, prikolica puna cveća prelazi šine, magarac ne želi da se pokrene, plaši se, ove proklete krtije od automobila izbacuju izduvne gasove, magarac ništa ne vidi od tolikog dima, vlasnik ga udara, ali on se i dalje ne miče, onaj bednik od tramvajdžije pritiska zvonce i ono zazveči, on celo putovanje podnosi na kiši a to je neizdrživo, ljudi ulaze i izlaze, a on ostaje tamo, uvek na nogama, drži ručicu, koči i ubrzava; ovaj put vozilo nije upalilo, najzad se luk umirio, ugledna gospođa i njen nosić u obliku rotkvice uspevaju gotovo sve glavice luka da uhvate, samo jedna odoleva, klizi do nogu bezubog dečaćića sa imbecilnim osmehom, budala ga je položila kraj svog stopala i šutnula, nevaljalac, još jedan bandit, možda je poznanik tramvajdžije i ni kartu ne plaća, majka mu ništa ne kaže na to, starica sa bradavicom širi svoj dlakavi osmeh, gospođa je ugledala svoj luk kako leti u mom pravcu, ovo je pravi skandal, ja ophrvan tolikim problemima a moram da prisustvujem svemu ovome, donosim čvrstu odluku, saginjem se i dohvatam luk, vraćam se u prvobitni položaj i pružam luk gospođi otvorene šake, jadnica, ne zaslužuje ovo iskušenje, osmehuje mi se dok seda sa ponovo punim cegerom, zahvaljuje mi se klimanjem glave dok uzima luk koji trijumfalno izlažem, dečak se već tiše smeje, taj pompezni idiot, kad bi mi dopao šaka u nekom mračnom sokaku video bih ja kako bi se taj glupavi riđan vratio

kući, starica je možda počejala bradavicu, čujem onaj poznati zvuk nokta kako para kožu, nemam hrabrosti da se okrenem i to proverim, iznenada ustajem, tramvajdžija još uvek nešto gestikulira prodavcu cveća, magarac i dalje stoji, mašem rukom uglednoj gospođi ispred sebe, prepoznajem njene muke, mi živimo okruženi zverstvima, moje mokro lice možda i ne izgleda tako drsko, tako neprikladno, gotovo da joj dodirujem nožne prste pridižući se, udaram glavom šipku za držanje, brzo napredujem, ne osvrćem se, prolazim kraj tramvajdžije, i on na trenutak začuti, ta ništarija bi da me impresionira, misli da sam neko važan, gadno mi je da posmatram niskosti svih tih osoba, mulj u kojem se te svinje valjaju, jer od mene neće dobiti ništa, apsolutnu nulu, probijam se napred, krelac pokušava da mi kaže nešto, ali idem dalje, šta me briga što ne bi trebalo tu da izađem, nemoguće je ostati tamo unutra, brže ću stići peške, kiša mi ne smeta, iskačem iz tramvaja, vlaga na licu u meni samo budi olakšanje, ona je otišla a ni mahnula mi nije!, udaljavam se od tramvaja, magarcu je izgleda dosadilo stajanje na tom mestu i odlučio je da nastavi, prodavac trči za prikolicom, tramvaj može nastaviti svoj put, čuje se zvonce, čudno, osećam kako mi se kosa natapa kišom, voda mi curi preko očiju, nije to vetar, čitava situacija postaje bizarna, kakva je ovo kiša, tramvaj nastavlja svojim šinama, zverke su sve i dalje unutra, ne moram skidati očiju sa kaldrme, kiša mi ranjava oči, ali, iz nekog nepoznatog razloga, upravo to radim, neki neobjašnivi fenomen pomutio mi je um, možda njen odlazak, ili štogod drugo, nešto natprirodno, kakvo veštičarenje najgore sorte. Uglavnom, usmeravam pogled ka tramvaju i vidim uglednu gospođu koje je sedela

ispred mene kako mi maše šešiom kroz prozor, šta li to ona smeru, otvara usta i izgovara nešto, ne razumem šta kaže, reči su prigušene škripanjem mokrih šina.

Voda mi lije niz lice, prinosisim šaku čelu, da, zaista, sasvim sam zaboravio na šešir, položio sam ga na susedno sedište, mora da ga je ugledna gospođa spazila kad je tramvaj zakočio, već je daleko, neću trčati, ali kakva je to sramota, kakva sramota, gospode Bože, pada kiša, a ja toliko rastojanje treba da pretrčim, bez šešira i bez kišobrana, bednik, odrpanac, Helena je otišla i ostavila me ovde, samog, mokrog, šta li će pomisliti one životinje u tramvaju, mora da se dečaćić grohotom smeje, a prati ga starica sa bradavicom, kakva sramota, izaći i zaboraviti šešir, ali sve nadalje bi se moglo odvijati kako treba, bio bi to častan izlazak, da, da bar nisam podigao luk!